

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

Ринкова економіка формує жорсткі умови функціонування та розвитку малих і середніх підприємств. Тому, для підтримки відповідного рівня конкурентоспроможності на ринку, підприємства постійно вдосконалюють та розвивають інноваційну складову своєї діяльності, яка неможлива без постійного фінансового забезпечення. Питання аналізу сутності, складових фінансового забезпечення інноваційної діяльності розглядали такі вчені, як І.В. Федулова, О.І. Москаль [1], І.Г. Сокирська [2], О.М. Колодізев [3], Г.В. Возняк, А.Я. Кузнєцова [4], В.В. Зимовець [5].

В економічній літературі існує безліч визначень поняття фінансове забезпечення інноваційного розвитку. Колодізев О.М. під фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку розуміє сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток національної економіки [3, с.231].

Проте найбільш поширеним є визначення фінансового забезпечення інноваційної діяльності як комплексу методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, що реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування [4, с.22]. Ми вважаємо, що основними завданнями фінансового забезпечення інноваційної діяльності є:

- прийняття рішень щодо визначення джерел ресурсів фінансування інноваційної діяльності;
- залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів для реалізації нововведень на підприємстві.

Основною проблемою ефективного ведення інноваційної діяльності підприємства є недостатній обсяг фінансового забезпечення. Разом з тим, належний рівень фінансування інноваційної діяльності є чинником соціально-економічного зростання як окремих підприємств, так і усієї країни, оскільки ефективне фінансове забезпечення інноваційної діяльності сприяє вирішенню економічних, соціальних, екологічних й інших проблем розвитку всього суспільства загалом.

Фінансове забезпечення малого і середнього бізнесу може здійснюватися у таких формах:

- самофінансування (власні кошти);
- кредитування;
- зовнішнє фінансування.

До власних джерел фінансування відносять: нерозподілений прибуток, статутний капітал, кошти від емісії цінних паперів. Беручи до уваги те, що джерелом власних коштів, які спрямовуються на інноваційну діяльність є прибуток, а деякі підприємства в певні проміжки часу працюють зі збитками, то одразу стає зрозумілим чому такою низькою є їх рівень інноваційної активності. Ті ж підприємства, що отримують прибуток, не поспішають вкладати його в інновації тому, що інноваційна діяльність має високий рівень невизначеності. Адже, дуже важко передбачати, яке нововведення буде мати успіх на ринку, а яке не буде користатися попитом.

При недостатній кількості власних ресурсів, вирішення проблеми інноваційного розвитку підприємства стає можливе за допомогою кредитування: банківські кредити, лізинг, а також зовнішнього фінансування: державне фінансування, іноземні інвестиції, венчурне фінансування.

На нашу думку, швидкий інноваційний розвиток вітчизняних підприємств можливий за допомогою іноземних інвестицій. Проте, впродовж останніх років частка іноземних інвестицій у фінансуванні інноваційної діяльності значно зменшилася. Особливо такі зміни помітні протягом 2011-2013 рр. Ми вважаємо, що таке погіршення пов'язане насамперед з політичною нестабільністю нашої країни, негативним інвестиційним кліматом та недосконалістю законодавчої бази, що безпосередньо впливає на зменшення реалізації інноваційних розробок підприємствами.

Дуже важливим для підтримки інноваційної діяльності є венчурне фінансування, яке в Україні не отримало належного розвитку. Венчурний капітал вітчизняного походження майже відсутній, а венчурні фонди зарубіжного капіталу не зацікавлені у розвитку конкурентоспроможних малих підприємств і свої інвестиції спрямовують на великі підприємства енергетичної, машинобудівної промисловості, а не у

сферу малого та середнього бізнесу. Це пояснюється тим, що малий бізнес не приносить одразу великих прибутків та є менш надійним, а ніж великі підприємства. Що ж до державного фінансування, яке відбувається шляхом застосування методів прямої фінансової підтримки і містить: цільове безповоротне фінансування; державне замовлення; державне кредитування; державне гарантування та методи непрямого стимулювання інноваційної активності, до яких відповідно входять: податкова; кредитна; митна; амортизаційна політики [6]. Держава має значний пріоритет в інвестуванні інноваційної діяльності, тому що забезпечує фінансування інновацій з державного бюджету. Саме державні пільги забезпечили успіх інноваційної діяльності таких країн як США, Японія, Німеччина.

Варто зазначити й те, що для збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності вітчизняні підприємці повинні опиратися на закордонний досвід, тобто використовувати такі джерела фінансування, які зарекомендували себе в розвинутих країнах і практично не використовуються в нашій країні. На нашу думку, це може бути:

1) Створення спеціалізованих елементів фінансової інноваційної інфраструктури – венчурних фондів, а це в свою чергу потребує формування сприятливого середовища для їх розвитку:

- ✓ створення спеціальних умов оподаткування;
- ✓ упровадження системи гарантій фінансових ризиків.

2) Залучення іноземних інвестицій як прямих так і портфельних, для чого потрібно:

- ✓ створити сприятливий інвестиційний клімат: підтримка політичної та макроекономічної стабільності;
- ✓ прозора нормативно-законодавча база.

Проте, щоб уникнути деградації національної інноваційної системи України, держава повинна контролювати рівень іноземного фінансування інновацій та стимулювати інноваційний розвиток малого та середнього бізнесу.

Отже, підсумовуючи вище сказане, ми вважаємо, що з метою максимізації прибутку та забезпечення оптимального співвідношення росту капіталу слід застосовувати різні форми фінансового забезпечення одночасно, оскільки комплексне фінансування допоможе пришвидшити комерціалізацію інноваційного проекту. І це як наслідок збільшить обсяги фінансування інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу в Україні.

1. Москаль О.І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.04.01 "Фінанси, грошовий обіг та кредит"/ О.І. Москаль.–Київ., 2001. – 16 с. 2. Сокирська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І.Г. Сокирська // Фінанси України. – 2003. – № 1. – с. 89–93. 3. Колодізев О.М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки: дис. доктора економ. Наук: 08. 00. 08 / Колодізев Олег Миколайович – К., 2011. – 508 с. 4. Возняк Г.В. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні: монографія / Г.В. Возняк, А.Я. Кузнецова. – К. : УБС НБУ, 2007. – 183 с. 5. Зимовець В.В. Акумуляція фінансових ресурсів та економічний розвиток: монографія / Відпов. ред. д.е.н., проф. В.І. Кононенко. – К.: Ін-т економіки НАНУ, 2003. – 314 с. 6. Зінько Н.Я. Удосконалення банківського та небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. Наук : 08.00.08 / Н.Я. Зінько. – Л.,2007. – 198 с.